

15.01.2019

Не просто землеопис

Про завдання, що стоять перед сучасною географією як наукою, та дослідницькі здобутки вчених-географів Академії в інтерв'ю програмі «Наука XXI» (спільний проект Комітету Верховної Ради України з питань науки та освіти і парламентського телеканалу «Рада») розповів директор Інституту географії НАН України академік Л. Руденко ([Національна академія наук України](#)).

<...> За словами вченого, фахівці Інституту географії НАН України розвивають і такий важливий напрям як ландшафтне планування: «У радянські часи планування здійснювалося під керівництвом Держплану – розроблялися плани для держави, регіонів, районів, окремих поселень тощо. Ми ж вивчили досвід німецьких колег і започаткували в Україні новий інструментарій – ландшафтне планування, яке вже активно використовується в Європі. Поясню його суть. На першому етапі проводиться докладна інвентаризація ресурсів певної території та взагалі всього, що на ній є. Наступний етап – оцінювання розвитку ресурсів території. Далі – виявлення конфліктів, присутніх на цій території, та означення напрямів її подальшого розвитку. Ми апробували цей інструментарій у Степанецькій сільській раді, що на Черкащині. Коли зробили ландшафтний план для цієї території, виявилось, що її ресурси використовуються нераціонально. Наприклад, родючі чорноземи використано не для вирощування сільськогосподарських культур, а для налагодження діяльності птахофабрики з усією супутньою інфраструктурою. Цю ситуацію можна зрозуміти: громада була зацікавлена в коштах, які запропонував інвестор. Але тут ідеться, на жаль, лише про отримання миттєвого прибутку, а не про мислення на перспективу».

Займаються в Інституті географії НАН України і питаннями сталого (збалансованого) розвитку. «У 1992 році на конференції ООН було прийнято «Порядок денний на XXI століття». Його основна тема – забезпечення розуміння важливості та необхідності реалізації сталого розвитку різними регіонами світу. Сталий (або ж збалансований) розвиток – це врівноважена, гармонійна взаємодія економічної, соціальної, культурологічної та екологічної складових суспільного життя. За такої взаємодії жодна з цих складових не повинна страждати. На сьогодні практично всі держави світу, крім України, розробили свої стратегії сталого розвитку. Ми, географи, дуже активно в цьому плані працювали, маємо цілу низку результатів. Почну з того, що ще в 2002 році Академія підготувала концепцію сталого розвитку України, яку так і не було схвалено. Інститут географії НАН України видав працю «Стан виконання в Україні положень «Порядку денного на XXI століття» (2002-2012)».

Одноименну доповідь ми представили на розгляд Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України й інших владних структур. Крім того, за підтримки Представництва ООН в Україні ми підготували Проект доповіді України до Конференції ООН зі сталого (збалансованого) розвитку Ріо+20. Протягом останніх трьох років за

підтримки Представництва ООН в Україні працювала експертна група у складі дев'яти осіб, яку я очолював. У 2017 році ми розробили й успішно апробували Стратегію сталого розвитку України до 2030 року.

Існує така ж стратегія і до 2020 року, оскільки наша держава взяла на себе низку зобов'язань перед міжнародною спільнотою і повинна їх виконувати. 2015 року світове співтовариство ухвалило 17 цілей сталого розвитку до 2030 року. В Україні визначенням цілей сталого розвитку займалася спеціальна група під керівництвом академіка Елли Лібанової. За підсумками роботи цієї групи було сформульовано 7 стратегічних і 23 операційні цілі та вказано заходи, яких Україна має вжити до того чи іншого терміну. Вітчизняні фахівці розробили також Національний план дій на 2017-2020 роки зі впровадження Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, в якому визначили, на які цілі потрібно спрямовувати державні видатки, щоб призупинити деградацію навколишнього природного середовища. Цей документ містить низку рекомендацій і завдань для органів державної влади. У ньому, зокрема, вказано, наскільки потрібно зменшити викиди в атмосферу та збільшити виробництво енергії за допомогою альтернативних джерел тощо. Нині стратегію сталого розвитку розробляє для себе кожна область, а от загальнонаціональної стратегії досі не ухвалено. Україна тут подібна до корабля, який у бурхливому морі з рифами та штормами і вийшов без карти й лоцмана, тому не знає, куди йому рухатися. І тільки національна стратегія дасть змогу прокласти маршрут», – упевнений академік Л. Руденко.

Більше дізнавайтесь з відеозапису телепередачі: <https://bit.ly/2HLxYaC>.

Додаткову інформацію шукайте на сайті Інституту географії НАН України: <https://igu.org.ua/uk>.